

LATURA SUBIECTIV - ELEMENT ESENȚIAL PENTRU
DELIMITAREA INFRAȚIUNILOR CONTRA VIEȚII DE
INFRAȚIUNILE CONTRA INTEGRITĂȚII CORPORALE SAU
SANTĂȚII. CAZURI ȘI SOLUȚII PRACTICE

THE SUBJECTIVE ASPECT – AN ESSENTIAL ELEMENT THAT
MAKES THE DIFFERENCE BETWEEN THE OFFENCES AGAINST
LIFE AND THE OFFENCES AGAINST BODY INTEGRITY OR
HEALTH. CASES AND PRACTICAL SOLUTIONS

ANDA CRIU-CIOCÎNT¹

Rezumat: În practica judiciară cazurile ce au ca obiect infracțiuni contra vieții și infracțiuni contra integrității corporale sau sănătății sunt extrem de frecvente și, de multe ori, problema de drept care apare și se impune a fi tratată în astfel de spețe este aceea a deosebirii infracțiunii de omor de infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte și respectiv a infracțiunii de tentativă la omor de infracțiunile de lovirea sau alte violențe ori vătămarea corporală. Elementul esențial care stă la baza deosebirii unei infracțiuni contra vieții de o infracțiune contra integrității corporale sau sănătății este latura subiectivă, adică poziția psihică a făptuitorului din momentul în care a comis fapta. Stabilirea poziției psihice a făptuitorului trebuie fundamentată pe o serie de criterii obiective extrase din modalitățile prin care făptuitorul și-a exteriorizat comportamentul și din împrejurările concrete în care a avut loc și vătămarea faptei. Încadrarea cu acuratețe în drept a faptei comise este atributul organelor judiciare, care trebuie să și argumenteze și să probeze obiectiv soluția adoptată.

Cuvinte cheie: latura subiectivă, intenția de a ucide, intenția de a vătăma, criterii obiective pentru determinarea intenției, încadrare juridică.

Abstract: There are extremely frequent cases in the judicial practice that have as a subject offences against life and offences against the body integrity or health. The

¹ Doctorand, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" Iași, Facultatea de Drept (România)

Nota: Acest articol a fost prezentat în cadrul celei de a-II-a Conferințe "Malpraxis Medical - Responsabilitate și răspundere profesională medicală" ce a avut loc la Universitatea de Medicină "Gr. T. Popa" Iași, în perioada 15 – 16 aprilie 2016.

real issue that arises and is imposed to be solved in such cases is very often the issue of the difference between the murder offence and the offence of hitting or lethal bodily prejudice and respectively the difference between the offence of murder attempt and the offence of hitting or other violence or the bodily prejudice. The essential element that makes the difference between an offence against life and an offence against the body integrity or health is the subjective aspect, namely the perpetrator's psychical position since the moment he/she committed the crime. The perpetrator's psychical position must be established in accordance with a series of objective criteria extracted from the modalities by which the perpetrator exteriorised his/her behaviour and from the concrete circumstances in which the crime was committed. The accurate legal classification of the committed crime is the attribute of the judicial bodies that must motivate and prove the adopted solution objectively.

Keywords: the subjective aspect, the intention to kill, the intention to hurt, objective criteria in order to determine the intention, juridical classification.

Infracțiunile contra vieții și infracțiunile contra integrității corporale sau sănătății sunt două dintre grupele de infracțiuni încorporate în marea categorie a infracțiunilor contra persoanei, categorie cu care debutează partea specială a Codului penal român.

Poziționarea infracțiunilor contra persoanei în Titlu I din Partea specială a Codului penal exprimă voința legiuitorului penal român de a pune persoana, drepturile și libertățile acesteia pe locul cel mai de vârf în ierarhia valorilor sociale care se bucură de protecție din partea dreptului penal.

În literatura de specialitate s-a arătat că, spre deosebire de toate celelalte ființe, omul este acela care reușește să-și domine pornirile primare și să ridice la înălțimea unor principii fundamentale de viață tot ceea ce este bun, adevărat și drept, așa că este firesc ca legea penală să acorde cea mai mare însemnată ocrotire omului, atât în ceea ce privește existența sa fizică și atributele fundamentale ale personalității lui, cât și în ceea ce privește toate celelalte drepturi, libertăți și interese, pe care societatea este datorată să le asigure².

F când parte din marea clasă a infracțiunilor contra persoanei, cele două grupe de infracțiuni contra vieții și respectiv contra integrității corporale sau sănătății prezintă o serie de caracteristici comune dar, în același timp, și numeroase deosebiri, prima dintre acestea fiind dată de

² O. Loghin, T. Toader, *Drept penal român. Partea specială*, Casa de editură și presă "Ansa" SRL, București, 1996, p. 68

obiectul juridic special. Astfel, dac prin incriminarea infracțiunilor contra vieții este ap rat dreptul persoanei la viață , care astfel reprezint obiectul juridic al acestei grupe de infracțiuni, în cazul infracțiunilor contra integrității corporale sau s n t ții obiectul juridic este reprezentat de relațiile sociale referitoare la dreptul fiec rei persoane la integritate corporal i s n tate.

În sfera de ocrotire a valorilor sociale legate de persoan , prima poziție este ocupat de dreptul la viață , dreptul suprem al omului, în lipsa c rui celelalte drepturi fundamentale nu pot fi exercitate. În ierarhia însemn t ții, dreptul la viață este urmat îndeaproape de dreptul care asigur suport vieții, i anume dreptul la integritate corporal i s n tate.

Prezentul articol nu î i propune realizarea unui examen comparativ asupra celor dou grupe de infracțiuni, cele contra vieții i cele contra integrității corporale sau s n t ții, i extragerea asem n rilor i deosebirilor existente între ele, ci tema aleas a fi abordat este aceea a deosebirii dintre infracțiunea de omor i infracțiunea de loviri sau v t m ri cauzatoare de moarte, respectiv a tentativei la omor de infracțiunile de lovirea sau alte violențe ori v t marea corporal . Pentru o cât mai bun i corect înțelegere a criteriilor care stau la baza deosebirii dintre tipurile de infracțiuni ar tate, materialul de față î i propune s aduc în atenție o serie de cazuri practice relevante din punctul de vedere al problematicii tratate.

2. Criterii de determinare a poziției psihice a f ptuitorului

În literatura juridic , latura subiectiv este definit ca acel elementul constitutiv al infracțiunii care cuprinde toate condițiile cerute de lege cu privire la atitudinea con tiinței i voinței infractorului față de fapt i urm rile acesteia, pentru caracterizarea faptei ca infracțiune³.

În structura laturii subiective a infracțiunii, componenta principal este elementul subiectiv, care reprezint atitudinea psihic a celui care a s vâr it o fapt , față de fapta sa i de urm rile acesteia, atitudine exprimat în forma de vinov ție cerut de lege pentru existența acelei infracțiuni.

Pornind de la faptul c obiectul material al infracțiunilor contra vieții i al celor contra integrității corporale sau s n t ții este identic, fiind reprezentat de corpul persoanei - victima a infracțiunii, reținând c în cazul

³ C-tin. Mitrache, C. Mitrache, *Drept penal român. Partea general* , Ediția a VIII-a rev zut i ad ugita, Universul Juridic, Bucure ti, 2010, p. 136

ambelor grupe de infracțiuni acțiunea sau inacțiunea care realizează elementul material al laturii obiective poate fi identic sau doar asemănătoare, problema care se ridică este aceea de a deosebi infracțiunile care fac parte din grupa celor contra vieții de infracțiunile contra integrității corporale sau sănătății. Practic, o faptă de lovire (cu pumnii, cu picioarele, cu diverse obiecte contondente), un alt act de violență fizică (de exemplu, aruncarea victimei de la un etaj superior al unui imobil, îmbrâncirea victimei în căderea acesteia pe trepte, aruncarea unui piatră de dimensiuni reduse în direcția capului victimei etc.) sau un act non-violent (de exemplu, punerea unei substanțe toxice în băutura victimei) îndreptate împotriva corpului unei persoane în viață, pot constitui elementul material al laturii obiective atât al infracțiunii de omor (art. 188, art. 189 Cod penal) – consumat sau rămas în faza de tentativă – cât și al infracțiunii de lovire sau vătămări cauzatoare de moarte (art. 195 Cod penal), lovirea sau alte violențe (art. 193 Cod penal) ori vătămarea corporală (art. 194 Cod penal).

Într-o atare situație apare nevoia încadrării în drept a faptei petrecută în realitatea obiectivă, implicit, a delimitării infracțiunii de omor/tentativă la omor de o infracțiune dintre cele contra integrității corporale sau sănătății.

Elementul esențial care stă la baza unei astfel de delimitări este latura subiectivă, adică atitudinea psihică pe care a avut-o făptuitorul în momentul în care a acționat, și anume intenția - directă sau indirectă – de a ucide sau intenția – directă ori indirectă – de a vătăma integritatea corporală sau sănătatea victimei.

Determinarea intenției cu care a acționat făptuitorul este o activitate, de multe ori, anevoioasă, care trebuie să aibă la bază criterii obiective extrase din modalitățile prin care făptuitorul și-a exteriorizat comportamentul și din împrejurările concrete în care a avut loc săvârșirea faptei. În ipoteza în care determinarea intenției făptuitorului s-ar face exclusiv în baza susținerilor acestuia referitoare la atitudinea sa psihică din momentul în care a comis fapta, tindem să credem (iar practica judiciară o confirmă frecvent) că în majoritatea cazurilor făptuitorul va adopta o atitudine subiectivă și va declara favorabilă, mai exact va susține că a acționat cu intenția de a leza integritatea corporală sau sănătatea victimei, deși intenția sa reală a fost aceea de a ucide. De aceea, chiar dacă făptuitorul este cel care cunoaște cu exactitate, care a fost intenția sa în momentul în care a acționat,

declarația sa privitoare la acest aspect trebuie privit cu rezerve, neputând proba în mod obiectiv poziția psihică din momentul comiterii faptei.

Tocmai din aceste considerente, în literatura juridică⁴ au fost avansate o serie de criterii obiective, exterioare faptei, pe baza cărora în fiecare caz concret să se determine poziția psihică cu care a acționat făptuitorul, criteriile ce au fost preluate și însușite în totalitate în practica judiciară. Astfel, în stabilirea intenției făptuitorului trebuie avute în vedere, ca și criteriile obiective, următoarele elemente: relația dintre făptuitor și victima anterior comiterii faptei (daca erau relații de prietenie, amicitie, afecțiune sau, dimpotrivă, relațiile erau de mârșnoase, tensionate, conflictuale); instrumentul utilizat de făptuitor la comiterea faptei (instrument apt să producă moartea unei persoane sau inapt pentru un astfel de rezultat); regiunea anatomică sau, altfel spus, zona corpului care a fost vizată prin acțiune (în sensul dacă este o zonă vitală sau, dimpotrivă, o zonă nevitală); intensitatea cu care a/au fost aplicat/aplicate lovitura/loviturile (aspect ce se desprinde din urmările constatate pe corpul victimei); numărul loviturilor aplicate (o singură lovitură sau mai multe lovituri succesive ori concomitente atunci când există pluralitate de făptuitori); atitudinea infractorului în raport cu victima sa imediat după comiterea faptei (a încercat să-i acorde un prim ajutor sau a abandonat-o în starea în care a adus-o). La criteriile anterior menționate, pot fi adăugate și alte elemente faptice specifice cazului concret analizat, elemente concludente din perspectiva identificării intenției cu care a acționat făptuitorul.

Pentru justa determinare a poziției psihice a făptuitorului, criteriile anterior arătate se impun a fi apreciate în ansamblul lor și nu parțial, în mod izolat, deoarece prin luarea în considerare doar a unuia sau a unora dintre ele (de exemplu, analiza doar a elementului ce ține de zona corpului vizată sau analiza asupra numărului și intensității loviturilor aplicate) se poate ajunge la o concluzie greșită în ceea ce privește poziția psihică a făptuitorului și, implicit, la o încadrare juridică incorectă, în dezacord cu realitatea.

Pentru o mai bună reflectare și înțelegere a criteriilor obiective care stau la baza determinării laturii subiective ca principal element pentru

⁴ V. Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, R. Stănoiu, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, V. Roșca, *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială*, Vol. III, Ediția a II-a, Editura Academiei române și Editura ALL BECK, București, 2003, p. 230

deosebirea infracțiunilor contra vieții de cele contra integrității corporale apreciem util prezentarea unor cazuri practice relevante.

3. Cazuri și soluții practice relevante din perspectiva determinării laturii subiective ca element esențial pentru delimitarea infracțiunilor contra vieții de infracțiunile contra integrității corporale sau s n t ții

Jurisprudența națională în materia infracțiunilor contra vieții și a infracțiunilor contra integrității corporale sau s n t ții este una consistentă, fiind frecvente situațiile în care se pune problema delimitării infracțiunii de omor de infracțiunea de loviri sau v t m ri cauzatoare de moarte și respectiv a infracțiunii de tentativă la omor de infracțiunile de lovirea sau alte violențe ori v t m rea corporală. În fiecare caz concret, organele judiciare sunt chemate să facă delimitarea dintre infracțiunile ce aparțin celor două grupe și să realizeze o corectă calificare în drept a faptelor cu a c ror cercetare sau judecată au fost investite.

În continuare vom prezenta o serie de cazuri practice ce au fost extrase din practica instanțelor judecătorești, cazuri în care s-a pus problema determinării laturii subiective a faptuitorului și, pe baza acestui element constitutiv, stabilirea încadrării juridice corecte a faptei petrecută în realitatea obiectivă.

Într-o primă cauză⁵, situația de fapt reținută în considerentele hotărârii judecătorești, în linii mari, a constat în următoarele:

Faptuitorul O.L., în condițiile în care avea în mână un cuțit de bucătărie cu care își pregătuse cina, în cadrul unui conflict spontan cu soția sa, victima O.V., s-a întors către aceasta și, cu cuțitul pe care îl avea asupra sa (cu lama metalică de 16 cm lungime și 3,5 cm lățime), i-a aplicat 2 (două) lovituri în zona superioară a membrului inferior stâng. În urma loviturilor primite, victima s-a așezat pe patul din apropiere, iar faptuitorul a continuat să-și pregătească cina. După aproximativ 15 minute, observând că victima sângera abundant la nivelul piciorului, faptuitorul a mers în curtea locuinței

⁵ Sentința penal nr. 592/15.09.2006 a Tribunalului Iași, menținută prin decizia penal nr. 311/28.11.2006 a Curții de Apel Iași, rămășiță definitivă prin nerecurare.

de unde a revenit cu o bucată de sârma cu care a legat victima, strâns, deasupra zonei tiate. Apoi făptuitorul a mers la mama lui, martora O.M., care locuia în aceeași curte și i-a solicitat să meargă la locuința sa, solicitare careia martora i-a dat curs. Imediat ce a intrat în locuință, văzând hemoragia externă masivă pe care o prezenta victima și starea gravă în care se găsea aceasta, martora O.M. a apelat numărul unic de urgență "112" și, după circa 30 minute, la fața locului a sosit un echipaj al ambulanței care a constatat decesul victimei O.V.

La examenul medico-legal efectuat asupra cadavrului au fost constatate două plăgi tiate: 1) o plagă tiată din afara în untru și de sus în jos, de 8 cm lungime și 2,5 cm dehiscentă care intersecta planul tegumentar, țesutul celular subcutanat și planul muscular, *cu secțiune de artera femurală*; 2) o plagă tiată situată la 1,5 cm inferior față de prima, de 7 cm lungime dispusă din afara în untru și de sus în jos, care intersecta planul tegumentar.

Din raportul de necropsie întocmit în cauză a rezultat că moartea victimei O.V. a fost violentă și ea s-a datorat insuficienței cardio-respiratorii acute, *consecința hemoragiei masive externe prin secțiune de artera femurală*. S-a mai reținut că cele două plăgi tiate de la nivelul membrului inferior stâng au putut fi produse prin lovire cu corp tîietor-înțepător (posibil cuțit).

Principala problemă de drept ridicată în speța anterior redată a fost aceea a calificării juridice a faptei comisa de O.L., respectiv dacă aceasta constituie o infracțiune de omor sau o infracțiune de loviri sau vtmri cauzatoare de moarte⁶.

Deosebirea dintre cele două infracțiuni – omor și loviri sau vtmri cauzatoare de moarte – este dată de latura subiectivă, adică de poziția psihică a făptuitorului din momentul comiterii faptei. Dacă făptuitorul a acționat cu intenția de a ucide, fapta sa va constitui infracțiunea de omor, iar dacă intenția cu care a acționat a fost aceea de a cauza o vtmre a integrității corporale sau a sănătății, dar s-a produs rezultatul mai grav, constând în decesul victimei, rezultat ce îi poate fi imputat în baza culpei, forma de

⁶ Prin rechizitoriul Parchetului de pe lângă Tribunalul Iași, procurorul de caz a dispus trimiterea în judecată a lui O.L. sub aspectul comiterii infracțiunii de "loviri sau vtmri cauzatoare de moarte", în varianta normativ prevăzută de art. 183 din Codul penal din 1969.

vinov ție este intenția dep it care atrage încadrarea faptei în infracțiunea de loviri sau v t m ri cauzatoare de moarte.

În declarațiile date în fața organelor judiciare, f ptuitorul O.L. a recunoscut c a aplicat victimei, cu cuțitul, 2 (dou) lovituri în partea superioara a piciorului stâng, dar a ar tat c intenția sa a fost aceea de a produce o v t marea integrit ții corporale a victimei i nu aceea de a-i suprima viața.

Examenul coroborat i complet asupra elementelor ce constituie criteriile obiective pentru determinarea poziției psihice a f ptuitorului a condus la concluzia c intenția lui O.L. în momentul în care a lovit victima a fost aceea de a o ucide i nu aceea de a-i produce doar o v t marea integrit ții corporale. În acest sens, s-a reținut c instrumentul folosit, prin natura i dimensiuni (un cuțit de buc t rie având lama metalica cu lungimea de 16 cm i l ățimea de 3,5 cm), era apt sa produc moartea unei persoane; zona corpului lovit , respectiv partea superioar a membrului inferior stâng, nu este o zona vital a corpului uman, dar este o zon unde este localizat artera femural , principalul vas de sânge al membrului inferior i al doilea ca mare (dup aorta) din corpul uman, a c rui secționarea duce la hemoragie extern masiv care, în lipsa unei intervenții imediate (în primul minut) pentru realizarea hemostazei conduce la deces; num rul loviturilor aplicate, respectiv dou lovituri consecutive; intensitatea, profunzimea loviturilor aplicate rezultat din leziunile constatate asupra cadavrului, dou pl gi t iate dintre care una cu dehiscenta de 2,5 cm care a intersectat planul tegumentar, țesutul celular subcutanat i planul muscular, cu secțiunea arterei femurale, ceea ce însemn c lovitura care a cauzat-o a fost una de mare intensitate, cuțitul p trunzând mult în membrul inferior al victimei; modul de aplicare a loviturilor, de sus în jos, f ptuitorul aflându-se față în față cu victima; atitudinea f ptuitorului imediat dup comiterea faptei constând în aceea c a continuat s - i preg teasc cina, ignorând faptul c victima (aflata în aceea i înc pere) sângera abundent, intervenind mult prea târziu (dup aproximativ 15 minute) i într-o modalitate care transmite ideea c nu a dorit neap rat s opreasc hemoragia i astfel s salveze viața victimei întrucât sârma, prin rigiditate i dimensiuni, nu putea opri curgerea sângelui. Cât prive te relația dintre f ptuitor i victima anterior comiterii faptei, probatoriul administrat în cauza a dovedit c aceasta era tensionat i conflictual , cei doi soți

obi nuind s consume frecvent b uturi alcoolice, fond pe care se certau i se loveau reciproc.

Pe baza analizei criteriilor anterior dezvoltate, instanța de judecat a reținut c f ptuitorul a acționat cu intenția indirect de a ucide, adic , de i nu a urm rit s - iucid soția, a prev zut c , prin lovirea de dou ori i cu intensitate mare a acesteia cu un cuțit având lama de dimensiuni mari în zona membrului inferior stâng, zona unde este localizat cel de-al doilea vas de sânge ca m rime din corpul uman, a c rui secționare poate conduce, în lipsa unei intervenții imediate i eficiente, la deces, se poate produce o hemoragie masiva care s conduc la deces, rezultat a c rui posibilitate de producere aacceptat-o. Pentru intenția indirect de a ucide cu care a acționat f ptuitorul O.L. au pledat i relația pe care acesta o avea cu soția sa anterior comiterii faptei cât, mai ales, conduita lui imediat ce a înjunghiat victima, conduit din care rezult c nu a dorit s împiedice producerea rezultatului mai grav, ci a acceptat posibilitatea intervenirii acestuia.

Reținând c sub aspectul laturii subiective, f ptuitorului O.L. a acționat cu intenția indirect de a ucide pe victima O.V., instanța de judecata a încadrat în drept fapta acestuia în infracțiunea de ”omor calificat”, în forma prev zuta de art. 174 – art. 175 lit. c) din Codul penal din 1969.

Într-o alt cauz ⁷, situația de fapt dovedit dincolo de orice îndoial rezonabil de materialul probator administrat la dosar se prezint dup cum urmeaz :

Pe fondul consumului de b uturi alcoolice i a unui conflict spontan generat de conduita f ptuitorului C.A., acesta s-a apropiat de persoana v t mat A.D.I. i, cu un cuțit tip briceag cu lama de aproximativ 7 cm, i-a aplicat acesteia o lovitura în zona hemitoracelui drept, dup care s-a îndreptat c tre persoana v t mat D.C. c reia, cu acela i cuțit, i-a aplicat o prim lovitura în spate. Persoana v t mat D.C., ca reacție la lovitura primit , s-a întors c tre f ptuitorul C.A. i i-a aplicat o lovitur cu pumnul, prinzându-l cu cealalt mân de ceaf . Apoi, D.C. a f cut un pas în spate, s-a dezechilibrat i a c zut în anșul de la marginea drumului. În timp ce D.C. era în anș, în poziția ezut, cu spatele rezemat de gard, f ptuitorul C.A. s-a

⁷ Sentința penal nr. 361/28.04.2015 a Tribunalului Ia i, modificat i r mas definitiv prin decizia penal nr. 774/04.11.2015 a Curții de Apel Ia i

apropiat de acesta, s-a aplecat asupra lui și l-a lovit de aproximativ 4 (patru) ori, cu cuțitul, în zona toracelui și a abdomenului. În timp ce era lovit, D.C. a încercat să se apere, împingându-l pe făptuitor cu mâinile și picioarele.

Imediat după înjunghierea persoanei vătămate D.C., făptuitorul C.A. a fugit de la locul faptei, deplasându-se la locuința sa situată într-o localitate învecinată.

Potrivit concluziilor raportului de expertiza medico-legal întocmit de IML Iași, persoana vătămată A.D.I. a prezentat diagnosticul de „*plag înjunghiat hemitorace drept fără intersectare pleura pulmonară, pe linia axilar anterioară, în spațiul X intercostal*”, leziune ce a necesitat pentru vindecare un număr de 9 – 10 zile îngrijiri medicale și care nu a fost de natură să pună în primejdie viața.

Referitor la persoana vătămată D.C., din raportul de expertiza medico-legal întocmit rezultă că aceasta a prezentat traumatism toraco-abdominal obiectivat prin 5 (cinci) plăgi înjunghiate la nivelul hemitoracelui stâng (3 plăgi), hemitorace drept (o plagă) și în zona epigastrică (o plagă), pentru care s-a intervenit chirurgical și s-a efectuat laparotomie exploratorie, drenaj peritoneal, sutura plăgilor toraco-abdominale. Leziunile traumatice prezentate de persoana vătămată D.C. au necesitat pentru vindecare un număr de 21 – 23 zile îngrijiri medicale și nu au fost de natură să pună viața în primejdie.

Față de situația de fapt descrisă, în cauză s-a pus problema încadrării în drept a faptelor comise de făptuitorul C.A., respectiv dacă faptele acestuia constituie infracțiunea de tentativă la omor calificat, în forma prevăzută de art. 32 Cod penal raportat la art. 188 - art. 189 lit.f) Cod penal ori 2 (două) infracțiuni de lovire sau alte violențe, în varianta agravată prevăzută de art. 193 alin.(2) Cod penal, comise în concurs real.

În ceea ce privește această dată, esențial pentru corectă încadrare în drept a faptelor comise este poziția psihică a făptuitorului C.A., respectiv dacă acesta a lovit persoanele vătămate cu intenția de a le ucide sau cu intenția de a le cauza doar o vătămare a integrității corporale. Pentru determinarea poziției psihice a făptuitorului au fost luate în considerare următoarele criterii: instrumentul folosit, respectiv un cuțit cu lama rabatabilă în lungime de circa 7 cm și 1 cm lățime, instrument apt să producă moartea; zona corpului unde au fost aplicate loviturile în cazul ambelor persoane vătămate, și anume regiunea toracică, zona vitală a corpului uman întrucât în cutia

toracic se găsesc organe interne (inima, plămâni) care dacă sunt secționate produc hemoragie internă care poate conduce la deces și zona abdominală care, la rândul ei, este zonă vitală; numărul loviturilor aplicate, 5 lovituri consecutive persoanei vătămate D.C. (4 în zona toracică atât pe partea stângă cât și pe partea dreaptă și una în zona abdominală) și o singură lovitură persoanei vătămate A.D.I. în partea dreaptă a toracelui; intensitatea loviturilor aplicate care a fost una medie, plăgile toracice produse nefiind penetrante; atitudinea făptuitorului imediat după comiterea faptelor constând în fuga de la locul agresiunii și abandonarea celor două persoane vătămate în stare în care le-a adus. În ceea ce privește relația anterioară dintre făptuitor și persoanele vătămate s-a reținut că acestea nu se cunoșteau mai înainte de data la care au fost comise faptele astfel că acest aspect nu este relevant pentru determinarea poziției psihice a făptuitorului.

Cu privire la numărul loviturilor aplicate persoanei vătămate A.D.I., instanța de judecată a apreciat că aplicarea doar a unei singure lovituri nu s-a datorat faptului că C.A. a dorit ca acțiunea să aibă ca rezultat o vătămare integrității corporale, ci faptului că imediat ce l-a lovit pe A.D.I., făptuitorul s-a îndreptat către cea de a doua persoană vătămată – D.C. – pe care a lovit-o de cinci ori consecutiv, continuându-și astfel acțiunea agresivă cu scopul de a anihila pe ambele persoane care, în opinia sa, îi erau adversari.

Un alt element avut în vedere la stabilirea intenției făptuitorului C.A. a fost acela că în momentul în care a aplicat persoanei vătămate D.C. prima lovitură, aceasta era cu spatele, împrejurare care exclude orice reacție de apăsare și înclină balanța spre ideea că intenția făptuitorului nu s-a limitat la producerea de leziuni traumatice.

Cu privire la intensitatea loviturilor aplicate s-a apreciat că la diminuarea acesteia a contribuit și poziția avută de făptuitor în raport cu persoana vătămată D.C. cîreia patru dintre cele cinci lovituri i-au fost aplicate în condițiile în care era căzut într-un anghin, în poziția ezut, făptuitorul fiind nevoit să se aplece asupra ei, acțiune care corelată și cu împrejurarea că persoana vătămată se mișcă încercând să se apere, a făcut să scadă intensitatea inițială a loviturilor.

Împrejurarea că prin leziunile traumatice suferite, viața persoanelor vătămate nu a fost pusă în primejdie s-a considerat că fiind mai puțin relevantă, în condițiile în care analiza de ansamblu a elementelor ce privesc instrumentul utilizat de făptuitor, un instrument apt să producă moartea,

zonele corpului lovite, zone vitale, numărul loviturilor aplicate (în total, ase) și succesiunea acestora, în sensul că făptuitorul a lovit persoanele victime una după alta, prin surprindere și fără a le da posibilitate de a opune rezistență, precum și atitudinea manifestată imediat după comiterea faptelor caracterizat prin abandonarea persoanelor victime aflate în stare de nevoie, duce la concluzia că făptuitorul C.A. a prevăzut ca rezultat al faptelor sale moartea persoanelor victime, rezultat pe care nu l-a urmărit dar a acceptat posibilitatea producerii lui.

Pentru argumentele reținute în considerentele hotărârii pronunțate, instanța de judecată a apreciat că făptuitorul C.A. a acționat cu intenția indirectă de a ucide, iar încadrarea juridică a faptelor comise de acesta a fost aceea de „tentativ la omor calificat”, în varianta prevăzută de art. 32 Cod penal raportat la art. 188 - art. 189 lit. f) Cod penal.

Într-un alt dosar penal⁸, situația de fapt descrisă în considerentele hotărârii judecătorești a constat în următoarele:

Făptuitorul A.C., în cadrul unui conflict generat de acroarea cerușei sale de o altă cerușă, a coborât din atelajul său, cu un par, a aplicat inițial ocupantului celuilalt atelaj, persoana victimă P.I., o lovitură, îndreptată în direcția capului, înșo persoana victimă, într-un gest de autoapărare a ridicat în sus brațul stâng pe care l-a interpus astfel între obiectul vulnerant folosit de făptuitor și capul său. Urmare a gestului de autoapărare al persoanei victime, zona lovită cu parul a fost brațul care a fost fracturat.

În continuare, făptuitorul A.C., cu același par, a aplicat persoanei victime o a doua lovitură, în regiunea capului, lovitură în urma căreia P.I. a căzut din cerușă, pierzându-și cunoștința pentru o perioadă de timp.

Făptuitorul a abandonat victima, inconștient, la locul faptei situat într-o zonă din extravilanul unei localități din mediul rural.

Potrivit concluziilor certificatului medico-legal eliberat persoanei victime P.I., aceasta a prezentat *”fractura medie cubitus stâng fără deplasare, fractura temporo-parietală cu iradiere în sfenoid, contuzie*

⁸ Sentința penală nr. 494/25.02.2016 a Judecătoriei Iași, prin care s-a dispus declinarea competenței de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Iași, dosarul fiind preluat și reținut pentru judecarea pe fond de instanța ierarhic superioară (competent să judece în primă instanță infracțiunea de omor)

hemoragic minim temporal dreapta, hematom extradural temporo-parietal stâng nechirurgical”, leziuni ce au necesitat pentru vindecare un număr de 65 – 70 zile îngrijiri medicale și care nu au fost de natură să pună în primejdie viața.

Prin rechizitoriul întocmit în cauză, procurorul de caz a reținut în sarcina lui A.C. comiterea infracțiunii de ”lovire sau alte violențe”, în forma agravată prevăzută de art. 193 alin. (2) Cod penal, acuzație sub care a dispus trimiterea lui în judecată, sens în care a sesizat judecătoria, ca instanță competentă să judece în primă instanță infracțiunea incriminată la art. 193 Cod penal.

Instanța de judecată astfel investită, efectuând propria analiză și evaluare a situației de fapt reținute în actul de sesizare, prin prisma încadrării juridice, a reținut ca fapta descrisă în rechizitoriul procurorului constituie infracțiunea de ”tentativa la omor”, prevăzută de art. 32 Cod penal raportat la art. 188 Cod penal, motiv pentru care a dispus schimbarea încadrării juridice și apoi declinarea competenței de soluționare în favoarea tribunalului, instanță judecătorească competentă să judece în prima instanță infracțiunea de omor.

În argumentarea soluției de schimbare a încadrării juridice, instanța a reținut că intenția făptuitorului A.C. în momentul în care a comis fapta a fost aceea de a suprima viața victimei P.I. În sprijinul acestui punct de vedere au fost aduse următoarele argumente de fapt: instrumentul folosit de făptuitor - un par - este apt să producă moartea unei persoane; zona corpului vizată de fiecare dintre cele două lovituri aplicate, și anume zona capului care este o zonă vitală; aplicarea a două lovituri puternice/de mare intensitate aspect ce rezultă din urmările produse, respectiv fracturi ale oaselor mâinii și ale craniului; numărul loviturilor aplicate și împrejurarea că, în condițiile în care prima lovitură nu a nimerit zona vizată – capul victimei - făptuitorul a insistat în demersul său infracțional de a lovi victima cu parul în cap, aplicând cea de a doua lovitură a cărei urmare imediată a constat în pierderea cunoștinței de către persoana victimă. În plus, instanța a luat în considerare și vârsta victimei de 74 de ani, aspect în considerare căruia, pe bună dreptate, s-a reținut vulnerabilitatea crescută a acesteia și capacitatea redusă a organismului de a se autoapăra și de a se refăce, cu urință, în situația unor leziuni traumatice de genul celor efectiv suferite de P.I.

Intenția făptuitorului de a suprima viața victimei rezultă din atitudinea sa ulterioară aplicării loviturilor constând în abandonarea victimei care căzuse din căruț, inconștient, într-o zonă din extravilanul unei localități din mediul rural, pe timp de noapte, existând șanse scizute de a fi găsit și salvat.

Prin toate elementele ce constituie criteriile obiective de determinare a poziției psihice a făptuitorului la care s-a adăugat împrejurarea referitoare la vârsta persoanei victimate, în mod just, instanța de judecată a reținut că intenția cu care a acționat făptuitorul A.C. a fost aceea de a ucide victima și a calificat fapta comisă de acesta ca infracțiune de "tentativa la omor", prevăzută de art. 32 Cod penal raportat la art. 188 Cod penal.

Într-un alt caz practic⁹, situația de fapt reținută de instanța de judecată prin hotărârea penală dată a constat în următoarele:

În timp ce se aflau în dormitorul imobilului în care locuiau, între soții S.M.C. și S.M. a izbucnit o ceartă generată de reproșul pe care victima i l-a făcut făptuitorului referitor la ora târzie la care a ajuns acasă. La un moment dat, făptuitorul S.M.C. a îmbrâncit-o pe victimă, izbind-o cu putere de patul de lemn din apropiere pe care se găseau depozitate articole de îmbrăcăminte și alte bunuri, determinând ruperea unei scânduri de la pat și producându-i lui S.M. fractura a două coaste. În continuare, cu un obiect contondent (ce nu a putut fi identificat), făptuitorul i-a aplicat victimei S.M. o lovitură în zona bătăriei. Lovitura aplicată în această zonă a corpului, una reflexogenă, i-a provocat victimei un reflux brusc de aspirație a conținutului gastric (reflux de vomă) în căile aeriene, ce a determinat o asfixie mecanică care, în cele din urmă, a condus la deces.

Anterior instalării decesului, văzând starea în care se afla victima, făptuitorul a aruncat peste aceasta cu apă rece în ideea de a o resuscita.

După ce victima a decedat, făptuitorul a sărat-o în pat, în poziția întinsă pe o parte, apoi a stropit-o cu țuică în zona facială și peste bluza cu care era îmbrăcată cu scopul de a acredita ideea unui suicid.

⁹ Sentința penală nr. 160/09.03.2006 a Tribunalului Iași, modificată (în latura civilă) prin decizia penală nr. 29/27.02.2007 a Curții de Apel Iași, menținută în rămas definitiv prin decizia penală nr. 2784/23.05.2007 a Î.C..C.J. – Secția Penală

Potrivit raportului de expertiza medico-legală autopsie întocmit în cauză, moartea victimei S.M. a fost violentă, ea s-a datorat insuficienței respiratorii acute cauzate de asfixia mecanică prin aspirat de conținut alimentar regurgitat. La autopsie s-au constatat leziuni traumatice produse prin lovire cu mijloace contondente, respectiv excoriație submentonieră și fracturi costale fără deplasare C5 – C6 stângi, leziuni ce nu au avut potențial tanatogenerator prin ele însele, în caz de supraviețuire, ar fi necesitat un număr de 14 – 15 zile îngrijiri medicale pentru vindecare.

Comisia medico-legală care a întocmit raportul de autopsie a arătat că lovirea într-o zonă corporală reflexogenă (în speță, regiunea facială și submentonieră) poate declanșa un reflux de aspirație a conținutului gastric în căile aeriene și determina o asfixie. În cazul examinat, deși leziunile nu erau tanatogeneratoare, ele au devenit letale prin declanșarea refluxului de vomă urmat de asfixie, astfel că în relația causală dintre refluxul de vomă și asfixie, leziunile corporale au avut rol de condiție determinantă.

În sarcina făptuitorului se reține că, mai întâi, a exercitat un act de violență fizică constând în îmbrâncirea și izbirea puternică a victimei pe pat, iar apoi i-a aplicat acesteia, cu un obiect contondent, o singură lovitură în zona bătăriei, producându-i astfel fractura coastelor C5 – C6 și o excoriație submentonieră.

Față de numărul actelor de violență exercitate (o îmbrâncire și o lovitură), de zonele corpului vizate, zone care nu sunt vitale, de instrumentele folosite, respectiv mâinile și apoi un obiect contondent (ce nu a putut fi identificat de organele judiciare) care nu avea însă aptitudinea de a produce moartea, aspect extras din urmarea produsă la nivelul bătăriei – o escoriație –, de intensitatea redusă a violențelor exercitate (la fracturarea coastelor a contribuit semnificativ și planul dur pe care a fost izbită victima, iar la nivelul bătăriei, lovitură aplicată a produs doar o escoriație), reținând și conduita făptuitorului imediat după comiterea faptei constând în aceea că a înțeles și dea ajutor victimei, într-o manieră în care s-a priceput, instanța de judecată a reținut că făptuitorul a acționat cu forma de vinovăție a intenției depășite. Astfel, s-a reținut că S.M.C. a acționat cu intenție directă în ceea ce privește producerea traumatismului facial și toracic însă, față de rezultatul constând în moartea victimei, poziția făptuitorului a fost aceea specifică culpei în sensul că, lovind într-o zonă reflexogenă, putea și trebuia să prevadă posibilitatea declanșării unui reflux de aspirație a conținutului gastric

în condițiile aeriene și posibilitatea asfixiei mecanice, urmare pe care nu a prevăzut-o și nici nu a acceptat-o.

În concluzie, s-a reținut că fapta dovedită comis de făptuitorul S.M.C. întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de „loviri sau vătămări cauzatoare de moarte”, în varianta normativ prevăzută de art. 183 din Codul penal din 1969.